

Stadsarchief Lier

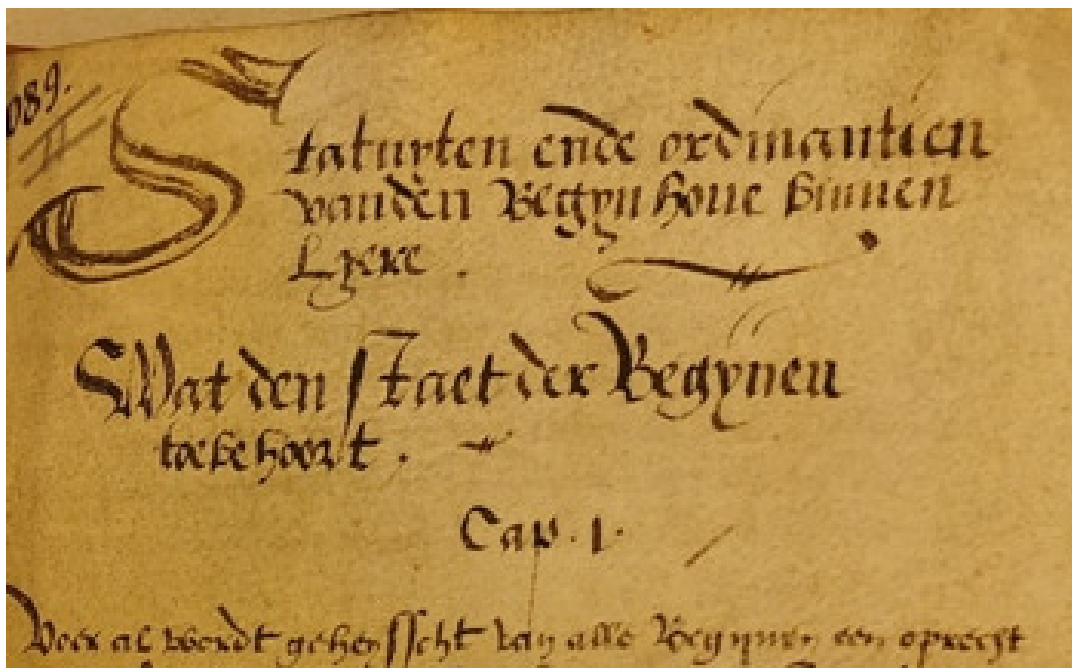
Boek in kaft met opschrift "KERKARCHIEF - Regulieren- Lier Begijnhof nr. 40"

Perkament, 22 bladzijden beschreven, ingebonden 19e E., kaft 17 x 34 cm, goed leesbaar en in goede staat van bewaring.

Transcriptie : Jef Van den Bergh, Turnhout, augustus/september 2016

Op 12 maart 1583 bevestigd door Johan Van Stryen, bisschop van Middelburg

Noot : 1) tussen de tekst wordt het paginabeging van het boek aangegeven, 2) de woordverklaringen werden opgezocht op <http://gtb.inl.nl/>

Statuyten ende ordonnantien vanden Begynhove binnen Lyere

Wat den Staet der Begijnen toebehoort

Cap. I

Voer al wordt geheysst van alle Begynen een oprecht catholyck geloove der roemscher kercken, geensints haer moyende met eenige disputatie.

Ten anderen loffelycke eerbaerheyt ende weynicheijt.

Ten derden eerweerdige gehoorsaemheit.

Ten vierden heylige simpelheit [*eenvoud*].

Ten vyfden godvruchtige viericheyt [*virigheid, innigheid*] tot goidts ende der kercken dienst den selven devotelycken frequenteren.

Ten sesten beweeselycke gestichticheyt [*voorbeeldig gedrag, stichtelijke levenswandel*] oft welriekende deuchtsaemheyte.

Ten sevensten nerstige ondersoekingen ende waerneminge syns selfs in te schouwene ende te vlieden alle periculen in welcke eenich zielverlies soude mogen gelegen zyn.

Tot voorderlinge ende consernatie vanden voergaende deuchden strecken de regulen hier volgende. [blz. 2].

Vander Beghynen geloefte

Cap. ii

Nae dat eenige persoon is ontfangen ende haer conversatie int Convent oft by andere gestichtige beghynen ondersocht besondere vander jongers meestersse daer toe geordineert ende haer conditien wel bemerckt gecleet zynde met beghynen cleederen, soo moet sy geloven nae d'oudt costuyme gehoorsaemheyte ende reynicheyte tonderhoudene in forme ende manieren hier naer volgende

Ick .N. gelove u heer prochiaen ende Meesterssen nu zynde ende toecomende gehoorsaemheyte ende reynicheyte soo lange als ick opt hoff beghyne wonen sal

Vande Gehoorsaemheyte

Cap. iii

Goidts woirdt beveelt ons scherpelyck den oversten sunderlinge last der zielen dragende gehoorsaem te zyne, want die syn overste versmaet versmaet Godt, ende die de overheyte wederstaet die wederstaet Godts ordinantie, hier omme alle degene die kinderen des hoeffs voirs zyn, ende opt hoff wonen, die staen onder de gehoorsaemheyte des Prochiaens vanden hove metten Meesterssen, ende selen [*zullen*] hen in allen laeten met bescheyde [*inzicht*]regeren tot hunnen goetduncken, anders salmen die onwillige vanden hove doen ruymen, ende sal verbeuren al tgene dat zy aenden hove sal becosticht hebben, waerom een iegelyck sal laeten datmen haer verbiet ende doen datmen haer beveelt, tzy oft in des statuyten expres- [blz. 3] selyck int particuliere oft besondere uuytgeteekent is oft nyet.

Van voirderinghe der Reynicheyt

Cap. iii

Tot meerdere voirderinge ende bewaringe der reynicheyt wort eenen iegelycken scherplyck inde cracht vander gehoorsaemheyt verboden te houden groote familiaerschappe, waerscappe [*gastmaal, feestmaal*] ende gemeynschappe met ongelycke [*zich onbehoorlijk gedragende*] personen tzy geestelyck oft weerlyck [*wereldlijk*].

Item geen begynen sullen tsamen slapen op een bedde sonder consent van eene vande meestersse die tselfde nyet en zal toelaten sonder wettelycke redene.

Item opt hoff en selen geen mans personen slapen die boven thien jaeren oudt zyn, tzy geestelyck oft weerlyck dan alleen inde fermerye al waert oyck vaider oft broeder.

Item geen beghyne en sal knechtken houden in haeren cost, oft anderssints in haer huys metten woone ontfanghen hoe jonck die oyck zyn.

Item int generaeleschen wort bevolen te schouwene alle oirsaecken hoedanich die wesen mochten, waer doere dat heylige reynicheyt int peryckel [*gevaar*] oft hinder comen mochte. Ende indien iemant tegen die reynicheyt lichaemelyck dede die sal thoff verbeuren met al tgene dat zy daer aen becosticht heeft sonder hope van weder ontfangen te worden.

Van uyt ende inne te gaen

Cap. v

Item geen beghyne en sal uut eten gaen noch des nachts uutslapen noch waecken [blz. 4] ten lycke, noch ter bruyloften oft kermissen gaen tzy in steden oft dorpen noch uuter stadt gaen dan met oirlove des prochiaens oft eender meestersse des hoeffs, ende woirde iemant des sondaechts oft des heyligh daechts buyten der stadt zyn oft uut gaan eten, soe moeste zy sonderlinge oirlof hebben vanden prochiaen ende wie anders dede soude men daer af corrigeren.

Item soo wanneer eenige beghyne inder stadt gaet op sondaegen oft heylige dagen sal oirlof nemen van eender meestersse, ende sal geestelyck ende stichtelyck haer dragen, aen hebbende de falie [*mantel, sluier*] ende niemant en sal oirsaecke soecken om lichtelyck uut te gaen op sondagen oft heylige daegen dan in noodtsaecke, in welke daegen haer een iegelyck tot stillicheyte [*rust, kalmte, vredigheid*] hoort te geven.

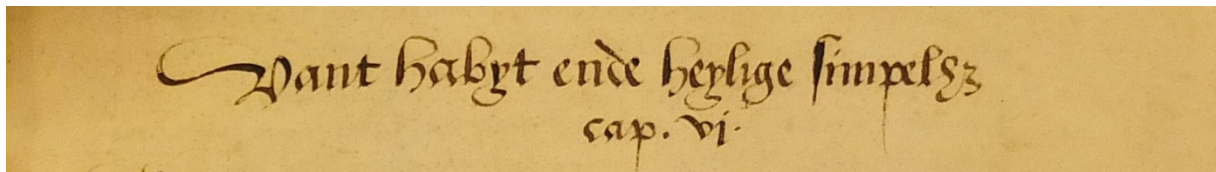
Item te gaen, ledich clappen van huys tot huys ende alle nijeuwschiericheyt wort den vrouwen vanden heyligen apostel verboden, dus die hier tegen doet tzy binnen oft buyten den hove die sal gecorrigeert worden naer gelegentheyt des misdaets.

Item nyemant en sal uut den hove gaen dienen oft achterwaernen [*beschermen, toezicht houden op iets*] oft sy en soude 't hoff verbeuren weder sy camer oft huys gecochtt hadde oft nyet.

Item nyemant en sal des avents uuten hove gaen wercken inde stadt sonder oirloff oft men salse corrigeren daer af ten goetduncken vanden Prochiaen ende Meesterssen.

Item een iegelyck sal haer thuyswaert haesten te comen die inde stadt is, soo wanneer dat Scananije (1) geluyt is ten waer dat zy oirloff hadden, ende nae Scananije [blz. 5] tot den hove nyet gaen sonder oirloff.

(1) scananije : vermoedelijk een verbastering van het Latijnse woord "campanilla" wat "bel of klok" betekent. In 1347 lezen we in een brief mbt het begijnhof van Diest " ... post ultimam pulsationem **campanie** curiam beghinarum..."

Vant habyt ende heylige simpelheyt

Cap. vi

Gemerckt dat alle beghynhoven geordineert zyn om vrouwen ende jouffrouwen die af scheidt willen vander werelt ende in reynen leven en in goeden seden hen tot gode bekeeren willen, daeromme selen sy syn van habyte simpel ende ootmoedich gelijk geestelijcke personen betaemt ende hoe wel 't habyt plach te moeten wesen van verwen [*kleur*] wit grau oft mencselgrijs wort nu doer seecker redenen toegelaten swert wullen laeken te dragen, waer af het maecsel sal zyn simpel ende slecht [*glad, eenvoudig, recht*], de mouwen redelyck wyt ende opde handen omgeslagen, onderrocken oock simpleryck gemaect nyet uutgecoppelt [*coppel : snoer, koord .. ?*], geen ronde gevulde pleyen oft boorden nyet wyde geregen.

Item selen zy dragen van verwen als voer ommedoeken [*omslagdoek, halsdoek*] [in rechtermarge bijgevoegd : "in onse kerck"] geen huycken [*een lange mantel, welke zowel door mannen als vrouwen gedragen werd, tot op de voeten reikte en van voren over het hoofd*] ende als iemant buyten gaen wilt met oirloefe soo mach sulke [doorstreept : " met huyken sonder colcer gemaect"] met capruynen [*kap, muts*] van wullen laekene ende nyet bloot oft met curieuse hoeye [*prachtige, weelderige hoeden*].

Item sy en selen geen schoenen oft yet anders dragen dan dat simpelheyt sonder curiosheyt versgoont.

Item simpel sal wesen het hulsel, geen [doorstreept : "dunne oft gestijfde doecken"] noch geen [doorstreept : " roede oft"] curieuse huyven [*hoofddekse, kap*] onder de doecken [doorstreept : "geen keelbanden oft spansels] maer selen hebbelyck [*welopgevoed, wellevend, beschaafd*] [blz. 6] gaen gehult gelyck geestelycke personen toebehoort, de hooftdoecken onder de kele toegespeet, soo dat de kele oft boesem nyet black oft bloot en stae.

Item tot meerder versmaetheyt ende versaeckinge der werelt is vanden ouwes bevolen ende onderhouden dat geen begine en mach 't hair lanck dragen maer sal dat soo cort houden datment nyet vinden en mach.

Van Godfruchticheyt ende Godts dienst

Cap. vii

Omdat alle begynen behooren te levne stichtbaerlyck ende geen dinck soo seer haeren staet chyert [*siert*] als devotie ende godfruchticheyt, soo is elcke begyne schuldich alle daege een geheele misse te hooren. Ende waert datmen bevonde dat eenige begyne des nyet en dede, die soude daer af gecorrigeert worden nae goetduncken der oversten ten waere saecke

[aangevuld in ander handschrift : " dat zy sieck waren oft nootsaecken gethoonen costen waeromme datment hen mochte verdragen".]

Item alle begynen die ontfangen syn, die syn schuldich te houden de seven getyden vanden daege, te weten de getyden van onser liever vrouwen, naede gereformeerde roomscher maniere, oft vanden heyligen geest, oft vande heyliger dryvuldicheyt, oft vanden heyligen Cruyce, oft die dese getyden nyet en lesen sullen gehouden zyn te lesen voer elck vanden seven getyden zeven pater nosteren, ende zeven ave maria. [blz. 7]

Item alle begynen sullen des soendaechts ende heylige daechs hare predicatie, ende gebeden, mettenen, hooch missen ende vesperen hooren in haere kercke, sonder daer van in gebreke te wesen op peine van gecorrigeert te worden naer gelegentheyt van 't misbruyck.

Van daegelycx tsavonts loff te hooren al en eest gheen gebot nochtans eest wel betamelyck.

Item alle beghynen selen hen bereyden te gaene totten heylige Sacramente op dese naevolgende feestdaegen, te weten ten vijf hoochtyden vanden jaere, item op allen onser lieve vrouwen daegen, item sinte Margareten daege, opder kerck wydinge dach, op ascensiedach, op heylich Sacraments dach, op den derthiendach [*Drie koningen; de 13e dag na Kerstmis*] ende diergelycke hoochtyden, ten waere dat 't selve hen anders by huren bichtvadere gerade waere, ten welcken principalen hoochtyden zy eerlyck ende samelyck hen behangen [*verborgen*] selen, ende hen allen die daegen durende in stilten houden, sonder te gaen bloot achter straeten oft gevaderen oft clappen. Maer op andere daegen als eenige ten heyligen Sacramente gaen ende geen groote hoochtyden en zyn, en selen nyet derren [*durven*] behangen gaen.

Item ter kercken en sal nyemant comen bloot sonder [doorstreept : "falie"] omdoecke maer tamelycken ende eerweerdichlycken aenhebbende heuren onderrock ende nyet met [doorstreept : "huycken "] capruynen.

Item ten tyde datmen kruijsgebet doet soo selen alle beghynen die geene wettige saeke en hebben sonderlinge des sondaechts [blz. 8] ende heylich daechs ter kercken ende ten gebede comen vierichlyck [*virig*] biddende voer den staet vander heyliger kercken, voer

peys ende vrede, voer vergevinge der sonden, ende voer de saecke daert sunderlinge voer begeert wort. Ende die omme eenige saecke wille ter kercken nyet en compt, die en sal binnen dien tyt opde straeten nyet blyven couten oft clappen noch oyck en sal nyemant zyne kinderen binnen dien tyt laeten gerucht maecken opte straeten of ontrent der kercke oft kerchove. Noch oyck en sal nyemant zyn kinderen voer oft naer laeten spelen, versschen [*verversen ? of versene : schoenhak ?*], loopen, roepen oft gerucht maken inder kercke, opde kerchoff, oft daer ontrent, en sunderlinge als de kercke open is ende eenige daer inne biddende zyn.

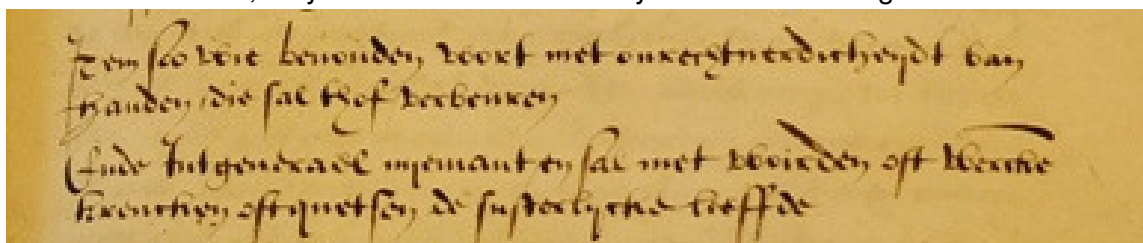
Vander liefden ende Gedrachticheyt

Cap. viii

Om dat alle beghynen behooren te leven nae de weth des Evangeliëns, soo is behoirlyck dat die minnelyck ende vrendelyck met malcanderen leven, nyet kyvende oft malcanderen verstoorende, bedroevende twist makende oft oyck overlast met woerden oft wercken doende, want ingevalle iemant alsoo dede smijtende worpende scoofede [*schofferen : te schande maken*] oft eenige andere merckelycke fortse [*misbruik van kracht of macht*] oft cleylichheydt doende, dier sal voer beternisse van dien bevolen worden, dat zy haer sal presenteren van huysse te huysse dees hoffs om discipline te ontfangen, ende oft zy dat weygerde te doene soo sal zy terstont haer hoff verbeuren sonder gracie. [blz. 9] Item een Beghyne is schuldich haer hoff ende persoonen des hoffs te voorderen ende tproffyt van dien te benersten ende de selve te voorderen in gheestelycke ende in tytelycke dingen, ende oyck de naem ende fame nyet te hinderen maer meer te voorderen ende verantwoirden in dyen daer iet tegen gedaen oft gesyt waere. Nyemant en mach oyck den anderen verwyten eenich misval [*ongeluk, ramp, onheil*] oft gebreck, al ist oyck waer, oft anders men sal de ongevreesde quade tongen scherpelyck corrigeren.

Item nyemant en sal den genen die hier ierst gecomen zyn oft iemanden anders den staet ende de gebreken oft cranckheden van eenige persoonen dees hoffs te kennen geven, wat tegen die Charitate is.

Item de gene die hoenderen houden selen die op huer selfs erve houden ten eynde dat daer nyemant doere beschadigt oft gehindert werde en oft andere salmen haer verbieden hoenderen te houden, oft yet waer doere de susterlycke liefde mocht gekrenct worden.

Item soo wie bevonden wort met onrechtverdicheydt van handen, die sal thof verbueren.

Ende int generael nyemant en sal met woerden oft wercken krencken oft quetsen de susterlycke liefde.

Item geene beghyne en sal uutdragen oft uuterclappen buyten thoff eenige dingen diemen ordineert oft doet om der samicheyte ende proffyt des hoeffs.

Item waert dat eenige Beghyne vanden Prochiaen oft vande meesterssen eenige sasseme [satsaem : *iets waarvan men spoedig genoeg krijgt*] oft quade oft adragene [*kwaadwillig, boosaardig*] woirden spraeke voer hen oft achter hen om thoeffs wille [blz. 10] die soudenen daer aff corrigeren nae dat zy misdaen hadden.

Item waer oyck eenige beghyne die vrint of mage claegde over den prochiaen oft over de meesterssen overmidts eenige correctie wille dit van thoffs wegen oft andere saeken wat waere toecomen mochte, ende den prochiaen oft meesterssen daer eenich moetsel [*moeite, bemoeiing ?*] affquame, soo soude die beghyne daer dat moetsel af quame verbeuren thoff ende nemmermeer weder daer in ontfanen [*ontvangen*] worden, al hadde zy oyck huys oft camere daer gecocht oft getimmert.

Van huysen ende huysraet

Cap. ix

Item geen beghyne oft die beghyne begeert te worden en sal huysraet doen maeken sonder consent der meesterschap.

Item wie opte hoff gecocht heeft huys oft camere daer gecocht oft oyck getimmert heeft ende daer naer houwelyck doet, oft af treckt tot zynen wille, oft afgesedt wort om saken [daer] zy thoff mede verbeuren moegen, die sal synen coop tzy huys oft camer quyt zyn, ende nyet langer recht oft actie daer aene hebben, ende al datter nagelvast is, dat sal daer blyven tot thoeffs proffyte.

Item soo wie gecocht heeft opt hoff huys oft camere, weder hy daer inne woont oft nyet en woont, die en sal niemant met hem nemen noch in zyn huys oft in zyn camere setten te woonen ten sy dat zulck den hove gennueghe.[blz. 11]

o--o--o

[Ingebonden in het boek tussen blz. 10 en 11 : een klein perkamenten briefje met volgende tekst :]

Ter ordonnatiën vanden alder Eerweerdigsten Heer heer Willem a Berges Bisschop van Antwerpen zal de belofthenisse vanden Beghyne voerdaen geschieden als naevolght.
Actum Lyre XXXa may 1601 que erat vigilia ascensionis domini.

Ick -N- gelove onsen Eerweerdigsten Heere den Bisschop van Antwerpen, den prochiaen van desen hoeve ende grootmeesterssen, ende allen heurlieden wettigen naecomelingen, gehoorsaemheyte naer de statuten van desen hove, ende te leven in reynicheyt, soo lange als

ick Begyneken sal zyn. Soo wil my Godt helpen, maria zyne gebenedyde moeder, ende allen Godts heyligen.

O--O--O

Item soo wie opt hoff doet timmeren tzy vele oft luttele dat sal al den hove blyven.

Item soo wie dat eenich huys opt hoff heeft, oft getimmert [*(op)bouwen; timmeren*], die en sal dat geensins mogen belasten, oft bezwaren met eenige commere van renten sonder advys en consente vanden prochiaen ende beyde meesterssen.

Item soo wie in coophuysen woont die sal zyn huys oft camere houden int swaerlyck van wanden ende van dake, ende gebraeck daer yet aen als zy storve soo salt haer goet voldoen dat zy achter laet.

Item nyemant en sal mogen huys oft camere coopen die eenich huys oft camere heeft, ten sy dat dat huys oft camere datmen coopen wilt van meerdere pryse zy.

Item geen beghynen en sal van deen convent in dander varen oft by andere beghynen gaen inwoonen sonder oerloff der meesterssen.

Item als eenen coop valt opt hoff van huysen oft van cameran so is yemant van binnen hoefs naerder else soo vele genen wilt als yemant van buyten, ende als enich genoeg valt in eenich convent soo is iemant vanden convente naeder dan yemant van buuyten, het zy waere dat die meesterschap anders consenteerde overmidts weerdicheyt der persoonen oft dienst oft voirdeel die den hove oft den convente daer aff comen ware off comen mochte, ende aldus ist oyck te verstaen van huijsen te vercoopene. [blz. 12]

Item de huysen salmen vercoopen alle beghynen die de magt hebben de selve 't onderhouden ende bequaem zyn om huys te houdene, ende nyet lichtelyck eenige weerlycke [*wereldse, niet geestelijke*] Jouffrouwen die geen begynen en begeren te worden welcke nochtans met consent vanden Parochiaen ende meesterssen mogen met eenige beghynen inwoonen sunderlinge met haer dochter, susters oft nichten. Op conditie nochtans dat sulcke persoonen haer stichtelyck end stillychen dragen alsoo dat van hen geen onstichticheyt oft moyelycheyt den hoeve en come.

In wat manieren en hoedanige persoonen opden hove toegelaten worden

Cap. x

Item opt hoff mach men ontfaen nae goetducken vande Prochiaen ende meessterscape vrouwen en jouffrouwen die gesont zyn van leden, eersame van levne ende goet van naeme die genoeg hebben op te leven, oft zyn sy aerm dat zy ten minsten hebben alsoo vele dat zy binnen drye jaeren tot des hoefs last nyet en dorven zyn, noch des heylichs geests, noch der ffermeryën. Want geene van desen dryen en souden hen in staede staen al hadden zy's te doene, sy en hadden eer ten minsten drye jaeren begyne geweest ende haer selfven hadden van alle behoeffelyccheyt zonder last ende cost vanden hove onderhouden.

Item wie beghyne worden wilt die en sal daer maer [blz. 13] twee jaeren woonen nae dat haer thoff gegeven is oft gecocht heeft sy en sal begyne worden, ten waere dat den oversten anders goet dochte. Want woude sy nade twee jaeren geen begyne worden, soo soude sy moeten vanden hove, al hadde sy oyck huys oft camere gecocht, sonder iedt daer af weder te hebben, ten waere dat sulcke persoonen eenige dochter hadde oft zoens oft dochter dochtere daer sy thuys op gecocht hadde, oft datter eenige wettige saecke waere daer omme dat sy geen beghyne en worde, ende d'meesterschap daer mede dispensereren woude.

Item wat vrouwen oft jouffrouwen die opt hof begeren te wonen ende ten beghynschappe ontfangen worden, die moeten een woonstede coopen ten eersten datter eenige ledich staet die nyet vercocht ende wert, soo verre daer den meesterschap belieft. Ende alsulcke vrouwen in houwelycken staete geweest hebbende oft geen maegden zyn selen ten iersten als sy opt hof comen om woonen ende thof begeren, gehouden zyn den hove te geven een pont groot brabant, welcke hen ten proffyte ende goet comen sal als sy eenen coop coopen selen, ende dit voer haeren weduwestoel. Ende waert dat zy eer afroocken vanden hove oft storven sonder coop te coopen, soo sal thoff tvoirseren tpont groot behouden.

Item wat vrouwe oft jouffrouwe die opt hof compt woonen ende begyne wil zyn ende die weerlycke cleederen daer brengt, die en sal die weerlycke cleederen nyet langer dragen dan d'ierste jaer bedectelyck. [blz. 14]

Item alle de gene die begeeren ontfangen te worden totten beghynlycken staet, die selen hebben ten mnsten een bedde met zynen toebehoirten, eenen overrok ende een ffalie van gelycke verven als voer geseydt is.

Item oock sonder expresse consent der oversten en mach nyemant opt hof woonen tzy bedt oft anders noch haer rosten [*plaats waar men rusten kan*] coopen tzy geestelyck oft weerlyck, cleyn oft groot. Ende soo wien t selfde wort toegelaten, die sal haer dragen geestelyck nae d'inhouden van een geestelycke plaetse want dede sy anders men soudse doen vertrecken.

Item als eene beghyne sterft soo sal thoff dat beste bedde hebben dat sy heeft, ten waere dat sy inde ffermerye storf want dan behoudt der fermerye al haer goet boven haer schult, ende desgelyc behoudt de heyllige geest alle haer goet die provene [*provende : het recht op een dagelijks uitdeling van een bepaalde hoeveelheid spijs en drank*] van hem nemen.

[doorstreepte alinea :]

Item soo wat beghyne die gestorven is ende diemen inde kerck wil graven daer salmen halff soo veele af geven als men Sinte Gommare geeft.

Item aengesien dat int jaer ons heeren M CC ende LVIII dit beghynhoff vander parochie deser stadt van Lyere verscheydt, gesepareert ende afgedelt werde ende toegelaten was dat de begynen dees hoefs mogen hebben eenen eygenen priester die haer in behoirlycke tyden versien [*voorzien in*] soude van godlycken dienste ende Sacramenten, soo werdt voer een recht geordineert ende gesloten dat voer sulcke exemptie ende vryheyt elcke beghyne dess beghynhoffs [blz. 15] jaerlycx betaelen soude der Capitelen oft der kercken van sinte Gommars twee penn[ingen] lovens oft xxx mijten brabant, waer aff den eenen penninck oft

de helft van xxx mijten verschynen soude alle jaer binnen d'octave [*octave : 8 dagen*] van Paesschen, ende den anderen de helft van xxx myten binnen d'octave van Kersmisse. aldus achtervolgende deser ordinantie oft overcompst is elcke beghyne jaerlycx schuldich dertich myten brabant.

Vander Infirmarien

Cap. xi

Item in dese infirmarie mogen comen wonen begynen, out oft jonck, die haer broot nyet gewinnen en cunnen doer sieckte oft anders, naer dat zy drye jaeren begynen geweest hebben, by consente des Parochiaens ende de meesterssen vanden voir[seit] hove ende infirmarien, ende en sullen haer have nyet mogen wech geven sonde der voirseider persoonen consent.

Item waere oyck vrouwe off jouffouwe die ryck ware ende in die Infirmarie comen woude, weder sy ontfaen beghyne waert often waere om metten armen gedient te wordden, die mocht men daer inne ontfaen by consente des Prochiaens ende meesterssen hier voeren genoempt op seker voirweerden die sy maeken soude haeren goeden by rade ende consente van harer erfgenamen. [blz. 16]

Item soo wanneer eenige ontfangen Beghyne in eeniger trager ende quelender siekten bevaen [*bevangen*] zynde, haer selven in haer huys tzy coop oft convent nyet en coste onderhouden, soo sal alsulcke begyne indyen gevalle mogen gaen inder fermerye om aldaer den tyt haerders siekten durende onderhouden te wordden, haere huys met haer haven in wesen blyvende, totter tyt toe dat sy wederomme genesen is, oft bequaem genoeg om haer selven te onderhouden. Ende ingevalle daer alsulcken beghyne inder voirs ffermeryen sieck oft ontsterck zynde totten eynde van eenen jaer geviel te blyven, soo sal alsdan alsulcke beghyne haer geheelyck moeten der fermeryen overgeven in allen haeren goede, havelucky ende erfelyck oft daer uuyt gaen. Dit recht sal elcke ontfangen beghyne des voirscreven begynhoefs mogen gebruycken alsoo dicke alst noot zyn zal ende anders nyet. Ende midts dien sal elcke alsulcke beghyne dit alsulcker recht eens oft meer, tzy cort of tlanck gebruyckt sal hebben, ende aflyvich nochtans geworden zyn binnen der fermeryen, naer haer doot gehouden zyn te laeten der voirscreven fermeryen haer beste overcleet, tzy rock oft falie, ende indien dat se inde fermerye in sulcker manieren zynde aflijvich wordt soo soude de fermerye halen ende houden alle haer goet achter haer blyvende.

Item alle begynen inder ffermeryen midts outheyt oft siekten comende ende hen daer overgevende selen nochtans wederom daer moegen uuytgaen als zy wederomme sterck oft bequam zyn om hen buyten der fermeryen t'onderhoudene met haeren hanteringen oft anderssints wederomme daer inne comen als sy cranck zyn, oft alst van noode wezen zal, soo [blz. 17] boven verclaert is, ende dat alsoo verre alst den Prochiaen ende meesterssen oirbaerlyck ende goetduncken sal.

Item waert saecke dat eenigen vanden genen die inder fermerye ontfaen zyn, oft ontfaen selen worden, wederspannich waere tegen de meestersse vander fermerye oft haer enich suffenheyt [*dom of onverstandig worden, achteruitgaan in verstandelijke vermogens, gekke*

of domme dingen gaan doen] dede in woerden oft tin wercken ende die nyet en dede dat de meestersse hiete [*heeten : bevelen*] , ende nyet en laete dat sy verbode, ende de meestersse dat claegde, soo soudenne die persoon daer aff corrigeren naer syn verdiente oft uter ffermeryen doen, ende daer nemmermeer in ontfaen.

Item geen beghyne vanden fermerye kinderen en sal uten hove oft uten stadt oft oyck in beghinen huysen couten gaen sonder specialen oirloff vander meesterssen der fermleryen anders soudense daer aff corrigeren.

Vander Taefele des heyligen geest oft aermen

De meesterssen vander Tafefele des heyligen geest zullen gewoonlyck die gefundeerde deylingen doen naer oude coustuyme, ende van het overschot, soo wel gelde als coren, sal sonder ombehoirlycke affectie naer discretie vanden Prochiaen ende meesterssen vande voirs[creven] taefele somtyts oyck andere meest behoevende aermen gedeylt worden.

Item nyemant en sal de proevene der taefele des heyligen [blz. 18] geeste hebben die in zynen coop sidt, maer alsoo verre eenige dies noot hebbende de provene begeert, die sal alsdan haer huys den hove overgeven, ende trecken in eenich convent oft aelmoessenhuys metten woone alsoo verre als daer plaetse is, oft daer den oversten goet duncken sal.

Die heyligh geest kinderen selen altyt op sondaegen ende heyligedaegen, avonden, vesperen, completen ende loff hooren biddende voer de zielen vanden fundateurs ende hennen levende vrinden 't selve is te verstaen, vander infirmarie kinderen.

Vanden scholieren

Den choor vanden scholieren [*koorleerling, zanger/zangeres in het kerkkoor*] moet bedeeft worden in twee zyden ende in elcke zyde sullen singen ten minsten viere jonckfrouwen [doorstreept : "ende hier toe salmen gebruycken ende appliceren den salaris diemen den priester plach te geven"].

Nyemant en mach voer scholier ontfangen worden dan by advys ende consent vande Prochiaen.

Godt beveelt datmen wyselyck sal singen, ende vermaledyt is hy die d'werck des heeren onachtsaemelyck doet. Ons wort bevolen datmen godt synen loff in reverentie sal singen, ende datmen die biddingen [*gebed, het bidden*] sal doen met bescheydelyck [*weloverwogen*] punctuatie ende want de engelen goidts inden dienst onsienlyck [*onzichtbaar*] sien hoe die sanger [van] hen dragen [blz. 19] in haer officie, sal een iegelyck met sulcke devotie ende eerwerdicheyt singen dat die engelen onse officie voer Godt mogen recommenderen.

Vanden conventen

Die convents kinderen sullen thuyt huere ghebet houden naer oude coustuyme, ende motten gehoorsaem wesen haer meestersse, van opstaen ende slapengaen uut ende inne te gaen. Ende als iemant uut gaet [doorstreept : " wesende onder haer vyffentwintich jaeren"] die sal haer meestersse seggen waer ende tot wyen sy gaet, ende nyemand en is georloeft te verhuysen van het eene tot het andere convent sonder oirloff van prochiaen ende groot- oft hoefmeesterssen.

D'maertschap [*maerte : dienstmeid*] sal met weken bedient worden vander convents kinderen.

Vande poorteneresse

De poorteneresse wort belast tydelyck te oepenen ende te sluyten die poorte, ende ist dat zy vermoeyt [*vermoedt*] dat eenige periculen van ongestichticheyt souden mogen geschiede. [blz. 20] deur iemants incomen soo sal sy terstont die hoefmeesterssen te kennen geven, ende indyen bevonden wordden dat sy hier inne gebreckelyck waere soo sal zy die poorte ende thoff verbueren, oft naer gelegenheyt des zaecke ende discretie der oversten gecorrigeert worden.

Van tprofyt dwelck het Begynhof heeft van tsterven vanden begynen

Thoff heeft t'beste bedde vanden overleden sterffende buyten d'infirmarye ende theilige geesthuys geeft [*nb : geschreven staat "geeft", allicht is "heeft" bedoeld*] thuyt ende is de overleden weduwe kinderen achterlaetende, soo deelt thoff als een vanden erffgenamen.

Ordonnantien

Daer is geordineert datmen thoff, de kercke, theylich geesthuys, die Infirmarye ende conventen sal regeren opden ouden voet, forme ende maniere met tgetal der persoonen sonder de goederen te brengen in eene mas, oft een particulier beghyne te geven last van verscheyden boven genoempde officiën.

Dat eene iegelycke beglyn hebbende ontfange ende uutgeeff van gelde sal alle jaere rekeninge doen daere behoort van haere administratie sonder restanten ende faulten, ende dat binnen der maent van Meye. [blz. 21]

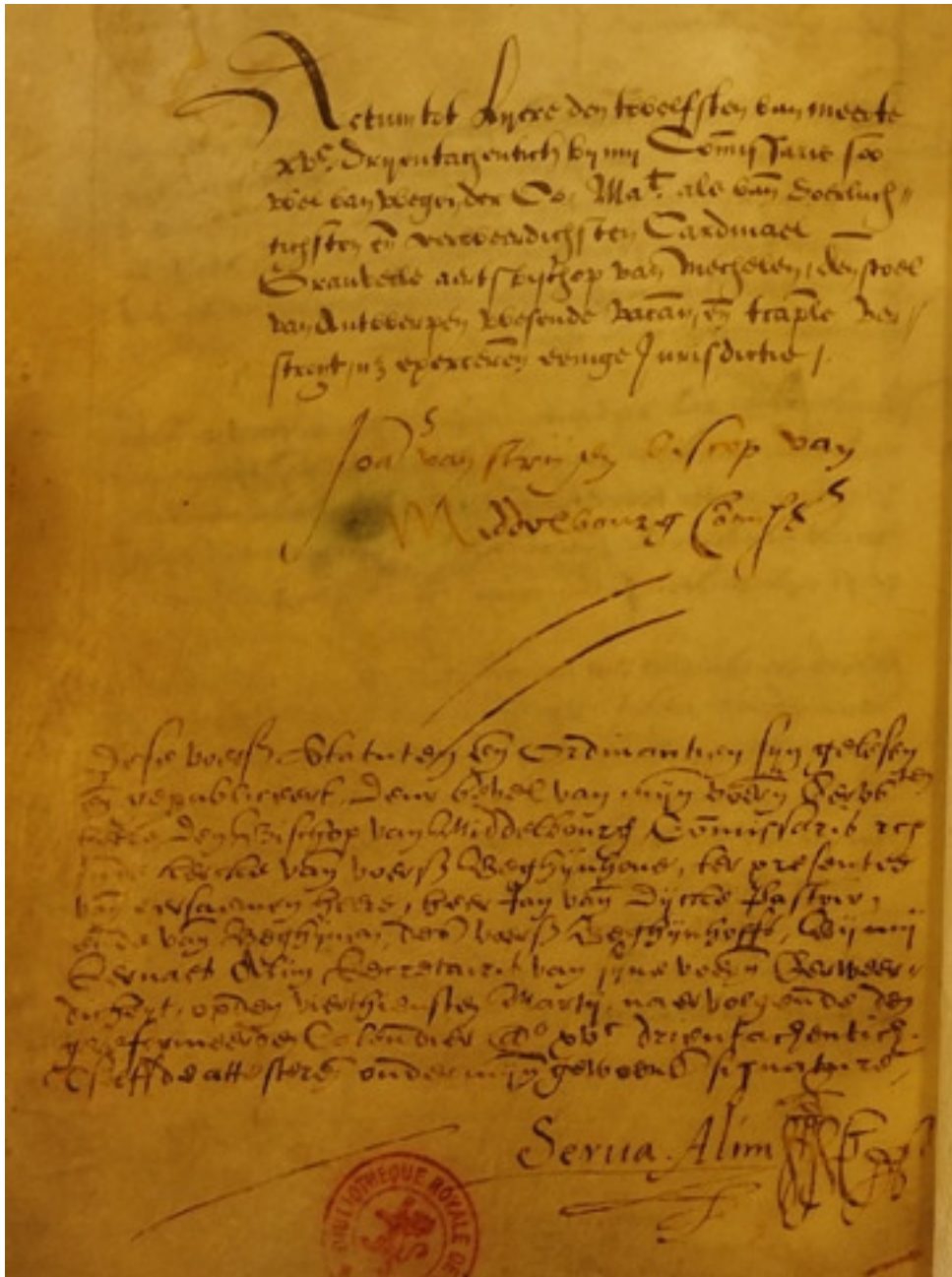
'T coren datter respectivelyck uyt de rekeninghe overschiet sal bewairt wordden tegens eenen dieren tyt, indient doenlyck is, ende men sal in t'vercoopen altyt den aermen beglynkens gheriefnen op een veertel, vier stuvers min danmen aende vreemden sal moghen vercoopen.

Egeene administratrice ende officieresse sal mogen gelt lichten op commer ende renten sonder consent vanden Eerwersten heere Bisschop van Antwerpen al waert oyck dat mynen heere de Pastoor, hoofmeestersse ende de momboir vanden stadt van Lyere daer inne consenteerden, tselfde verstaet men van ontquytbaer renten ende chysen te lossen.

Vande fauten ende restanten inschulden dier respectivelycken op datum van desen bevonden worden sal mynen heere de pastoor mette twee hoofmeesterssen ende die momboir raedt houden ende slaegen hoe die infirmarye, heyligher geest ende andere sullen mogen huer achterstel innen.

Is oyck geordineert dat een iegelyck meestersse hebben onderwint [*onderwinden* : *op zich nemen*] van ontfange ende uytgeeff sal den geheelen staet vanden incompsten, chynsen, renten, lanthueringen ende anders inden ontfange, al en waert tselve nyet ontfangen, met goede specificatie vanden hypotheynen ende den plaetse vandyen. Mitsgaders de naem schuldenairen etc. Ende voirts datmen in allen rekeningen houde vander hande ordre, ende datmen altyt een dubble vande gedaen rekening legge ende bewaire inde arke [*kist*] oft kyste vande kercke etc. [blz. 22]

Op dese statuten wordt iegelyck beghyne ontfangen ende naer dese ordonnantie moet een meestersse enen iegelycke administratie hebben haer regeren.

[in ander handschrift :]

Actum tot Lyere den twelfsten van meert XVc dryentagentich by my Commissaris soo wel vanwegen der Co. Ma t. als vanden doerluchtichsten ende verweerdichsten Cardinael Granvelle aertsbisshop van Mechelen, den stoel van Antwerpen wesende vacant ende 't capittel verstroyt --- exercerende eenige Jurisdictione
 (get. :) Joannes Van Strijen, bisschop van Middelbourg, commissaris

(nb : Johan Van Strijen was bisschop van Middelburg, overleed te Leuven op 8 juli 1594. Tijdens het Beleg van Middelburg (1572-1574) vertoefde Van Strijen in deze stad. Na de val van Middelburg en de daaropvolgende overgang van de stad naar de opstand verliet Van Strijen - evenals alle andere rooms-katholieke geestelijken - de stad en vestigde zich eerst in Bredaen later in Antwerpen. Van Strijen werd in 1576 door de landsheer Filips II tot bisschop van

Middelburg benoemd; deze benoeming werd door de paus op 4 juni 1576 bevestigd. Hij had echter geen toegang meer tot het grondgebied van het bisdom, en heeft dus zijn zetel nooit in bezit kunnen nemen. - bron : nl.wikipedia)

[in nog een ander handschrift :]

Dese voirescreven statuten ende ordinatiën syn gelesen ende gepubliceert daer geheel van mijnen voer[en] eerweerdigsten heere den heere Bischoep van Middelbourg Commissaris etc. inde raide van voirescreven Beghijnhove, ter presentie van eersaemen here Jan Van Dijcke pastoris ende vanden Beghijnen des voirs. Beghijnhoffs, wij magister Servaes Alim secretaire van syen voirs. eerweerdicheyt, opden vierthiensten martij naevolgende des gereformeerden calenders anno XVc dryentachtich [] attestors onder mijnen gewoenen signature.

Serva. Alim

- o O o-